

2.05 Motie van Dommelen over Wie gaat die 18 miljard betalen?

GESTUURD GRONDWATERBEHEER

Mijn naam is [REDACTED], ik ben door [REDACTED] van het GOP (Grondwater Op Peil, Kleiwegkwartier) gevraagd om als vervanger van [REDACTED] in te spreken bij uw commissie over het onderwerp “gestuurd grondwaterbeheer”. Sinds 2008 zijn veel bewoners van Oud Hillegersberg zich bewust van het voorkomen van droge palen. De bewoners hebben zich verenigd in de Commissie Grondwater Oud Hillegersberg (cgOH). Ik heb meer dan tien jaar vrijwilligerswerk voor deze commissie gedaan. Het doel van de cgOH is om in overleg met overheden maatregelen te treffen om droogstand van houten palen te voorkomen (preventie). De cgOH werkt nauw samen met de bewoners van het Kleiwegkwartier, met name de bewonersgroepen van de Bloemen- en Gravenbuurt.

In het volgende kijk ik terug op vier mijlpalen van gestuurd grondwaterbeheer in Hillegersberg:

- 1) Rapport Gemeentewerken “Hillegersberg, invloed rioolvernieuwing op de waterhuishouding, 1997”;
- 2) Brief van gemeente Rotterdam aan het Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering, 2014;
- 3) Taak en rol van overheden bij funderingsproblematiek, Dijkgraaf Oosters, 2015;
- 4) Motie Rotterdams Deltaplan grondwater, 2017.

1 Rapport Hillegersberg invloed riool vernieuwing op de waterhuishouding

In 1997 heeft Gemeentewerken het rapport “Hillegersberg invloed van riool vernieuwing op waterhuishouding” uitgebracht. Inhoudelijk is het een goed onderbouwd rapport, voor een grondwaterdeskundige een plezier om te lezen. Overwogen werd een nieuw rioolgemaal te stichten. Geconstateerd werd dat in 1997 bij droog weer de waterstand in de riolen ca NAP -3,05 bedroeg, terwijl een waterstand van ca NAP -3,50 m verwacht werd. Door het stichten van een nieuw gemaal zou de waterstand in het riool kunnen dalen tot NAP – 3,20 a NAP -3,50. Hierbij wordt opgemerkt dat bij een lek riool en aanhoudend droog weer de waterstand in een riool vrijwel overeenkomt met de grondwaterstand in de omgeving van het riool. Aanbevolen werd om een eventuele daling van de grondwaterstand te monitoren.

In 1999 is het rioolgemaal in gebruik genomen. De waterstand in de lekke riolen bij droog weer daalde tot NAP -3,20 tot NAP -3,50 m en tegelijkertijd daalde de laagste grondwaterstand met decimeters. Het gevolg was grootschalige droogstand van houten funderingen. In deze periode bleef de focus van de gemeente echter gericht op het voorkomen van wateroverlast en de afvoer van overtollig water door drains. De mogelijkheid dat de aanleg van het nieuwe rioolgemaal de oorzaak was van de grootschalige droogstand werd niet geanalyseerd.

Hillegersberg Invloed riool vernieuwing op waterhuishouding

Projectcode
1996-265/A

Datum
16 mei 1997

Versie
Definitief

Opdrachtgever
Waterhuishouding

Projectleider

Projectleider

Paraaf Opdrachtgever:

Paraaf Opsteller:

Paraaf Projectleider:

1. PROJECTOMSCHRIJVING

In opdracht van de afdeling Waterhuishouding (WH) van Gemeentewerken Rotterdam wordt een onderzoek uitgevoerd naar de grondwaterstanden in het zuidelijke gedeelte van Hillegersberg. In dit gebied wordt overwogen om het rioolstelsel te wijzigen, omdat in het gebied stankproblemen en een slechte afstroming van het af te voeren water optreden. Tijdens hevige neerslag ontstaat wateroverlast. In verband hiermee wordt overwogen een nieuw rioolgemaal te stichten en indien nodig delen van het rioolstelsel te vervangen.

2. PROBLEEMDEFINITIE

In overleg met WH is een aantal deelproblemen onderscheiden.

1. Voor wat betreft de grondwaterstanden in de wijk worden vragen gesteld als:
 - Welke variatie van grondwaterstanden treedt op in het gebied ?
- Is het aantal peilbuizen voldoende ?
 - Is de meetfrequentie voldoende ?
 - Wat zijn de minimaal en maximaal gewenste grondwaterstanden ?
 - Wat zijn de gevolgen van het (nog op te stellen) rioolplan ?
 - Welke compenserende maatregelen zijn nodig ?

9. RIOLERINGSWERKZAAMHEDEN

9.1 Huidige situatie

De ontwerppeilen van de riolen zijn op tekening bekend. De gegevens over de werkelijke hoogteligging van de strengen zijn niet beschikbaar. Gezien de zettingen in de wijk en de ouderdom van de riolen moet verwacht worden dat de strengen tot 0.50 m onder het ontwerppeil kunnen liggen. Volgens de gegevens van WH is de waterstand in de riolen bij droogweerafvoer overal circa N.A.P. -3.05 m.

Op grond van de actuele inmeting van de rioolpeilen is deze waterstand niet goed verklaarbaar. Op grond van de opgegeven N.A.P. hoogten zou een waterstand van N.A.P. -3.5 m eerder te verwachten zijn. Blijkbaar zijn lokaal barrières aanwezig, waardoor ook bij een lage (droogweer) afvoer een minimale waterstand van N.A.P. 3.05 m gehandhaafd blijft.

10.3 Fase 1

De totale invloed moet worden gesplitst in twee aspecten :

1.De verbeterde afvoer als gevolg van de extra berging, het gemaal en de aansluiting op het stelsel.

2.De gevolgen van de aanleg van de bergingsvijver.

In dit rapport wordt alleen ingegaan op het eerste aspect. Het tweede aspect zal in een later stadium apart worden onderzocht.

Het introduceren van een extra berging heeft alleen invloed op de hoogst te verwachten waterstand in het riool bij hevige regenval. De invloed op de gemiddelde grondwaterstand zal naar verwachting gering zijn.

Als gevolg een verbeterde afmaling van het stelsel kan de vulling van het rioolstelsel bij droogweerafvoer door de maatregelen dalen. Op basis van de in 1996 ingemeten peilen zou een daling tot N.A.P. -3.20 à N.A.P. -3.50 m kunnen optreden. Deze daling is waarschijnlijk minder, gezien de in paragraaf 9.3.1 genoemde barrières.

Een vermindering van de vullingsgraad van het riool kan ook een daling van de grondwaterstand betekenen. Deze is maximaal in het zandcunet van de wegen. De belangrijkste consequentie hier

12. CONCLUSIES

De rioolnieuwingsplannen zullen naar verwachting invloed hebben op de grondwaterstand. Door het vervangen van de transportriolen zou (tijdelijk) de grondwaterstand ten opzichte van het funderingshout kunnen dalen. Door middel van aanvullende peilbuiswaarnemingen kan t.z.t. worden nagegaan of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Als alle riolen in de wijk worden vervangen door niet-drainerende buizen zal de grondwaterstand zodanig stijgen dat wateroverlast ontstaat. De afstroming naar open water en de infiltratie naar het watervoerende pakket zijn onvoldoende om voldoende drooglegging te realiseren.

Voor het handhaven van de huidige grondwaterstand moet grondwater door middel van drainage worden afgevoerd. Op basis van geschatte parameters werd een hoeveelheid van 59.000 tot 114.000 m³/jaar berekend.

2 Brief van gemeente Rotterdam aan het Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering, 2014

In 2014 overwoog het rijk om de funderingsproblematiek op te nemen in het Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering (DPNH). De gemeente Rotterdam adviseerde de stuurgroep de focus niet op actief peilbeheer te richten. Rotterdam schreef deze brief mede namens de grote gemeenten en RIONED. Deze brief was voor de Deltacommissaris aanleiding om de funderingsproblematiek niet in het Deltaprogramma op te nemen. Voor de andere stakeholders was dit een gemiste kans.

Stuurgroep DPNH

Geachte heer Poelmann,

Bedankt voor uw uitnodiging om op 5 maart aanwezig te zijn bij de bestuurlijke tafel over funderingsproblematiek. Helaas zijn wij verhinderd, maar Rotterdam is morgen wel ambtelijk vertegenwoordigd door mevrouw afdelingsmanager Water.

Rotterdam heeft een eigen klimaatprogramma en neemt actief deel aan de landelijke aanpak in het kader van het Deltaprogramma. Burgermeester Aboutaleb is voorzitter van de stuurgroep van deelprogramma Rijnmond-Drechtsteden. Ook bij het deelprogramma Nieuwbouw en Herstructurering is Rotterdam actief betrokken.

Gemeenten hebben een belangrijke rol op het gebied van funderingen en grondwater. De gemeente Rotterdam geeft actief invulling aan deze rol, in nauwe samenwerking met de waterschappen. Ook in onze stad hebben pandeigenaren met funderingsproblemen te maken, met alle sociale en financiële consequenties van dien. Wij zien het belang van inspanningen om hiertegen in preventieve zin iets te doen. Hoewel pandeigenaren in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor de staat van hun eigendom, is hierbij ook voor de overheid een rol weggelegd.

Rotterdam heeft in kaart gebracht in welke delen van de stad een verhoogd risico op funderingsproblemen bestaat en de gemeente heeft een Funderingsloket, dat pandeigenaren met advies en een subsidieregeling voor funderingsherstel ondersteunt.

Vanuit haar zorgplicht voor het grondwater zet de gemeente Rotterdam zich al een aantal jaren in om structureel nadelige gevolgen van een te lage grondwaterstand tegen te gaan. Dit doet zij op de volgende manieren:

- De gemeente monitort de grondwaterstanden in het openbare gebied met behulp van een stadsdekkend peilbuizenmeetnet. De meetresultaten zijn openbaar beschikbaar op internet.
- In het rioolvervangingsprogramma wordt prioriteit gegeven aan gebieden waar sprake is van risico op funderingsschade. Dit is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan 3.
- Mits doelmatig worden, in het openbare gebied, bij rioolvervangingsmaatregelen getroffen om infiltratie van (regen- en/of oppervlakte)water in de bodem te bevorderen en daarmee het grondwater aan te vullen.
- De gemeente heeft naast het eerder genoemde Funderingsloket ook een Waterloket. Beide loketten verstrekken actief informatie over verantwoordelijkheden en technisch-inhoudelijke aspecten inzake funderingsproblematiek en grondwater en riolering.

Op particulier terrein zijn pandeigenaren zelf aan zet. Zij kunnen zelf het nodige doen tegen een laag grondwaterpeil op hun perceel.

DPNH zet in op de gezamenlijke ontwikkeling van een gedragen en effectieve aanpak van preventie van funderingsschade. Dit onderschrijft de gemeente Rotterdam volledig. Eén van de vraagstukken is of de focus moet komen te liggen op actief grondwaterpeilbeheer. Dit impliceert dat funderingsproblematiek een waterhuishoudkundig vraagstuk zou zijn en dat het mogelijk is om het grondwaterpeil, op doelmatige wijze, op een bepaald niveau te brengen en te houden. Ervaringen in de Rotterdamse praktijk hebben echter geleerd dat er in stedelijk gebied te veel versturende invloeden aanwezig zijn. Het grondwaterpeil in de stad laat zich niet sturen.

Het concept actief grondwaterpeilbeheer kan bij diverse stakeholders in de samenleving de indruk van een resultaatverplichting wekken, terwijl de zorgplicht voor het grondwater terecht een inspanningsverplichting is.

Bovendien moet niet uit het oog worden verloren dat een hoger grondwaterpeil enerzijds weliswaar gunstig kan zijn voor panden met een houten paalfundering, maar anderzijds ongewenste neveneffecten kan hebben, zowel op particulier als openbaar terrein. Te denken valt aan wateroverlast in souterrains of op lager gelegen binnenterreinen. In Rotterdam komen dergelijke conflicterende gevolgen in dezelfde straat of wijk voor.

Tenslotte worden met actief grondwaterpeilbeheer niet andere mogelijke oorzaken van funderingsschade bestreden, zoals bacteriële aantasting en negatieve kleef.

Wij adviseren de Stuurgroep daarom de focus niet op actief grondwaterpeilbeheer te richten. Na afstemming met de andere G4-gemeenten, de VNG en Stichting RIONED over deze problematiek, is gebleken dat zij in grote lijnen dezelfde standpunten hanteren als Rotterdam.

Rotterdam blijft in de komende periode graag actief betrokken bij het verdere traject van DPNH en draagt graag bij aan het verder opbouwen van kennis en praktijkervaring met betrekking tot de preventieve aanpak van funderingsproblematiek. Het is van belang deze kennis en ervaring te delen met pandeigenaren, zodat zij zich (nog) beter bewust worden van funderingsrisico's en (nog) beter invulling kunnen geven aan hun eigen verantwoordelijkheid.

Met vriendelijke groet,

A.C. van Huffelen
Wethouder Duurzaamheid, Binnenstad en Buitenruimte

cc

H. Karakus
Wethouder Wonen, Ruimtelijke ordening, Vastgoed en Stedelijke economie

3 Taak en rol van overheden bij funderingsproblematiek, dijkgraaf Oosters, 2015

In 2015 stelde [redacted], dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) dat geen overheid zich wil branden aan de schade van miljarden, die in de komende decennia verwacht wordt. Sinds februari 2019 is [redacted] commissaris van de Koning in de provincie Utrecht. Dijkgraaf Oosters stelde “geen overheid wil zich branden aan de schade van miljarden, die in de komende decennia verwacht wordt”. Ik vind dat deze uitspraak van [redacted] zeker van toepassing is op de gemeente Rotterdam.

[redacted] stelt dat de taak en de rol van de overheden bij funderingsproblematiek in juridische zin helder zijn maar onbevredigend. Deze situatie is al heel lang zo. Dit is ongemakkelijk voor particulieren die onverhoopt met funderingsproblemen worden opgezadeld. Deze particulieren zijn eigenlijk op zich zelf aangewezen. Alle overheden hebben een wettelijk excuus om tegen deze particulieren te zeggen “het is toch echt uw probleem”. ***Geen overheid wil zich branden aan de schade van miljarden, die in de komende decennia verwacht wordt.*** Het HHSK wil zoeken naar deeloplossingen zonder de verantwoordelijkheid te nemen voor de funderingsproblematiek. Zo zouden wij met het verlenen van vergunningen voor bemalingen het leed kunnen verzachten. Dit is een ingewikkelde boodschap die het college goed moet ***communiceren***. Wij zullen ons hierover beraden. Bron: HHSK, Cie. Integraal Waterbeheer, 28 oktober 2015, agendapunt B.1, vaststelling keur

4 Motie Rotterdams Deltaplan Grondwater, 2017

In de vergadering van de cie. Bouwen, Wonen en Buitenruimte (BWW) van 24 mei 2017 ontstond er commissie breed onvrede over het beleid van de gemeente inzake grondwaterbeheer. Op deze vergadering zegde wethouder Eerdmans toe om voor het vakantiereces gesprekken aan te gaan met enkele verontruste bewonersgroepen.

De vergadering van 24 mei 2017 leidde tot de Motie Rotterdams Deltaplan Grondwater, die op 4 en 6 juni werd aangenomen. Hier waren de bewoners erg blij mee. In een brief van 13 december 2017 stelde wethouder Eerdmans voor deze motie af te doen door deze te verwerken in het herijken van het kader voor het klimaatbestendig maken van de stad Rotterdam. Hiermede waren de scherpe kantjes eraf.

Zoals toegezegd nodigde wethouder Eerdmans de Samenwerkende Bewonersgroepen Hillegersberg SBH uit voor een gesprek. De SBH maakte de agenda. Op 6 september 2017 stemde wethouder Eerdmans op hoofdlijnen in met de voorgestelde beslispunten. Dit gaf voor de bewoners een duidelijk korte termijn handelingsperspectief.

Motie Rotterdams Deltaplan Grondwater

De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 4 en 6 juli 2017, ter bespreking van de Voorjaarsnota 2017,

Constateernde dat

- Rotterdam op dit moment geen actief grondwaterbeleid voert;
- in meerdere wijken in Rotterdam de (toekomstige) grondwaterstand ter discussie staat, als gevolg van risico's en schade die overlast of onderlast van het grondwater met zich meebrengen;

Overwegende dat

- grondwaterstanden niet slechts een gegeven kunnen zijn op basis van het singel-peil, maar zouden moeten voortvloeien uit een zorgvuldige afweging gebaseerd op nulmetingen en risicoanalyses;
- de studie 'Grootschalig actief grondwaterpeilbeheer in bebouwd gebied' van Wareco goede praktijkvoorbeelden geeft hoe grondwaterbeleid in andere steden tot uitwerking komt;

Verzoekt het college om

- met een opzet te komen voor een 'Rotterdams Deltaplan Grondwater';
- daarbij uit te werken hoe bewonersgroepen, de waterschappen en experts op het gebied van grondwater betrokken gaan worden;

Gesprek SBH wethouder Eerdmans op 6 sept. 2017 mede naar aanleiding van de cie. BWB van 24 mei

Agenda:

- Introductie organisatie SBH en samenwerking
- Wat gaat goed?
- Wat gaat niet goed?
- 6 Beslispunten

Motie 'Wie gaat die 18 miljard betalen?'

Motie 'Wie gaat die 18 miljard betalen?'

De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 7 november en 9 november 2023, ter bespreking van de Jaarbegroting 2024.

Constaterende dat:

- de vitaliteitskaart laat zien dat Rotterdam als samenleving staat voor een opgave van circa 18 miljard euro aan investeringen in funderingsherstel, verduurzaming, onderhoud, klimaatadaptatie en asbestsanering voor de bestaande woningvoorraad tot aan 2050;¹
- deze opgave 164.000 particuliere woningbezitters in Rotterdam zal raken;
- dat in dit aantal nog niet eens de woningen van corporaties zijn meegenomen;
- deze opgave een gemiddelde investering van circa 100.000 euro per woning betekent, waarvan een groot deel onrendabel;

Overwegende dat:

- we met deze opgave heel veel vragen van particuliere woningbezitters;
- we ons realiseren dat deze opgave in eerste instantie niet de verantwoordelijkheid van de gemeente is;
- het daarom onwenselijk is als er alleen wordt gekeken naar oplossingen waarbij de kosten voor rekening van de overheid komen;
- dit een dusdanig grote en complexe opgave is dat dit een breed maatschappelijk debat vereist;
- in dit debat alle opties om de opgave aan te vliegen ter bespreking op tafel moeten liggen;
- hiervoor een breed spectrum aan experts - van funderingstechnici en investeerders tot verzekeraars en verduurzamingsbedrijven - zouden moeten worden betrokken;

Verzoekt het college om:

- een aanpak op te stellen voor een breed maatschappelijk debat over de herstelopgave

GEMEENTERAAD
Vergadering van
9 NOV. 2023
AANGENOMEN

- dat in dit aantal nog niet eens de woningen van corporaties zijn meegenomen;
- deze opgave een gemiddelde investering van circa 100.000 euro per woning betekent, waarvan een groot deel onrendabel;

Overwegende dat:

- we met deze opgave heel veel vragen van particuliere woningbezitters;
- we ons realiseren dat deze opgave in eerste instantie niet de verantwoordelijkheid van de gemeente is;
- het daarom onwenselijk is als er alleen wordt gekeken naar oplossingen waarbij de kosten voor rekening van de overheid komen;
- dit een dusdanig grote en complexe opgave is dat dit een breed maatschappelijk debat vereist;
- in dit debat alle opties om de opgave aan te vliegen ter bespreking op tafel moeten liggen;
- hiervoor een breed spectrum aan experts - van funderingstechnici en investeerders tot verzekeraars en verduurzamingsbedrijven - zouden moeten worden betrokken;

Verzoekt het college om:

- een aanpak op te stellen voor een breed maatschappelijk debat over de herstelopgave en het toekomstbestendig maken van de Rotterdamse woningvoorraad, waarin alle mogelijkheden en scenario's uiteen worden gezet;
- hierin ook verschillende financieringsmogelijkheden mee te nemen;
- hierbij een breed aantal experts te betrekken;

en gaat over tot de orde van de dag.

Diederik van Dommelen
De Rotterdamse VVD

Tegen: PvdD, Splus

Wanneer ik de ervaringen van bewoners van Hillegersberg in de afgelopen twintig jaar beschouw kom ik tot het advies om bewoners zo vroeg mogelijk bij de herstelopgave en het toekomstbestendig maken van de Rotterdamse woningvoorraad te betrekken en bij praktische grondwatervraagstukken de expertise van gerenommeerde ingenieursbureaus te gebruiken. Dit sluit aan bij de overwegingen van de Mor tie Deltaplan grondwater van 2017.